

Юбилейни поздравления и обръщения към читателите

Към 70-годишнината от раждането

професор Виталий Васи́левич Лях

Днес ще запознаем научната общност на България с известния украински учен, философ, университетски преподавател, преводач, доктор на философските науки, професор, ръководител на отдела по история на съвременна чуждестранна философия на Философския институт на името на Г.С. Сковорода към Националната академия на науките на Украйна Виталий Васи́левич Лях.

След като завършва Философския факултет на Националния университет на Киев «Тарас Шевченко» Виталий Васи́левич над 45 години работи в един от най-престижните научно-изследователски институти на Националната академия на науките на Украйна, където минава пътя от аспирант и младши научен сътрудник до завеждащ сектора по англо-американска философия и завеждащ Катедрата по история на чуждата философия, защитава кандидатска и докторска дисертация по специалността «История на философията», написва повече

от 170 научни труда, подготвя повече от 15 кандидати и доктори на науките.

Той е написал такива изследвания и монографични издания като «Дилемата на рационализма и ирационализма в съвременната немарксистка социална философия» (1990), «Феноменологията на битието на човека: съвременната западноевропейска философска рефлексия» (1999), «Мировгледно-методологическите иновации в западноевропейската философия» (1999), «Обществото в навечерието на XXI столетие» (1999), «Хуманизмът: съвременните интерпретации и перспективи» (2001), «Свободата: съвременните измерения и алтернативите» (2004), «Информационното общество в социално-философска ретроспектива» (2009 г.), «Философските дискурси на рационалността» (2010), «Ценностните ориентации на съвременното информационно общество» (2013) и др.

Научите изследвания на В.В. Лях са свързани с актуалните проблеми, обсъждани от съвременните учени, в частност с проблеми те на общественото развитие (теорията на постиндустриалното, информационното общество, с измененията на социокултурните ориентации, със свободата и хуманизма, с идентичността в епохата на глобализацията, със самореализацията в интерпретацията на неофройдизма, със съотношението на рационализма и ирационализма, с търсенето на нови типове рационалност и т.н.

По време на работата на професор В.В. Лях като ръководител на отдела по история на външната философия на Института по философия «Г.С.Сковорода» на НАН на Украйна това подразделение се превърна в сериозен научен център по изследване на съвременните международни философски проблеми. В отдела се издават три научни списания. Освен другите структурни единици в отдела беше създаден и сектор по източна философия, където в настояще време се изучават древноиндийска, китайска, японска, блискоизточна (арабска), еврейска и други световно признати философски традиции. Защитени или се готвят за защита докторските дисертации на К.В. Малахова «Идеите на новоевропейската философия в равнинистическата литература на Източна Европа от края на XVIII – първата половина на XIX век (На примера на “Сефер га-Брит Пинхас Елиаху Гурвиц)”, Ю.Ю. Завгородний “Рецепция индийской философии в Украине: 1840 – 1930 год. (историко-философски анализ)”, А.Ю.Стрелкова “Будизмът: философията на “празнотата”», издадени са или са подготвени за издаване монографиите “Рецепцията на индийската философия в Украйна, линията на Ведите” (2013), “Сакралната география и феномена на поклонението (теоретически аспекти, Древна Рус, евразийски контекст)” (2014), “Будизмът: философията на “празнотата”” (2015), а също така колективните монографии “Мястото на философията в интелектуалните традиции на Изтока” (2013), “Суфизмът и мюсюлманската духовна традиция: текстове, институти, идеи и интерпретации” (2015) и др.

Изследванията, провеждани в отдела по тяхната дълбочина, актуалност, професионализъм, изследователско възприемане на проблемите и методологията на анализа са на световно ниво на философските търсения, а в отделни случаи и го надминават. Така например през 1999 г. под ръководството на професор А.Т. Гордиенко в отдела беше подготвена и защитена дисертация, разкриваща новия специфичен път на развитие на едно от най-популярните философски направления на XX столетие – философията на класическия екзистенциализъм. Неговият автор, К.Ю.Райда представи и обоснова уникална научна концепция, обясняваща причините и закономерностите на поява на хоризонта на съвременното философско мислене на цяла система от от културологически синтези на философията на класическия екзистенциализъм с различните философски и хуманитарни дисциплини, такива като екзистенциалната антропология, екзистенциалната етика, екзистенциалната феноменология, екзистенциалната теология, екзистенциална психология, екзистенциална психотерапия и психоанализа, екзистенциална социология и т.н. Последователите на професор К.Ю. Райда в настояще време успешно развиват неговата концепция. Налага се да отбележим и това, теоретическата концепция, разработена от този украински учен, в своето време изпреварваше, пък и сега изпреварва известните ни научни разработки в тази област, провеждани на Запад. Така например ако през април 2008 г. на заседание на специализирания научен съвет Д. 26.161.02 в Института по философия, носещ името Г.С. Сковорода на Националната академия на науките на Украйна А.Д. Омелаенко беше защитена кандидатска дисертация по специализацията “История на философията” на тема “Екзистенциалната психология като феномен на постекзистенциалисткото мислене”, която стана начало на предметното дисертационно изследване на постекзистенциалистките синтези в Украйна, то едва в 2011 г. директорът на Научно-изследователския център на терапевтичното образование на факултета по психология на Рохамптонския университет (Великобритания), основател и главен редактор на Европейското списание по психотерапия и консултиране (Routledge) професор Дел Левентал със своите колеги-единомишленици публикуваха нещо подобно под вида на сборник от научни статии, който беше напечатан под названието “Постекзистенциализмът и психологическите практики по пътя на терапията извън теорията”.

В продължение на целия период на научната си дейност на В.В.Лях постоянно се занимава и с преподаване в различни висши учебни заведения на Украйна. Той чете различни курсове на студентите на Киевския театрален институт, носещ името на Карпенко-Корога, на Славянския педагогически университет, на Университета по туризъм, икономика и право. От 2006 г. работи в качеството на гост-професор по философия в Украинския национален университет по гражданска авиация. Неговите лекции винаги високо са били оценявани от специалистите и с огромно внимание и с постоянен интерес са били посрещани от студентската аудитория. И не без основание. Та освен нормативния материал именно професор В.В.Лях винаги един от първите е запознавал украинската студентска общност с новите идеи на задграничните изследователи, с техните опити да моделират представите за бъдещето на човека (концепциите на Г. Маклюзън, Й. Масуда, О.Тофлър), с проблемите на автентичното съществуване в концепциите на представителите на хуманистичната и екзистенциална психология А. Маслоу и К.Роджърс, с идеите на създателите на класическия екзистенциализъм Ж.-П.Сартр, К.Ясперс, А.Камю и т.н.

По едно време той чете оригинални курсове въз основа на неговата докторска дисертация, която изследва интуитивизма на Анри Бергсон, а след известно време запознава своите студенти с дилемата рационализъм-ирационализъм, която беше една от най-значителните инградиенти на европейския философски дискурс, започвайки от работите на представителите на Франкфуртската школа Т.Адорно, Г.Маркузе, М.Хокрхаймер, Ю.Хабермас и др.

В.В.Лях е известен в Украйна и като преводач на задгранична философска литература на украински език. Сред неговите най-признати работи в тази област ще посочим превода на книгата на Ж.-П.Сартр "Битие и нищо" (2001), работата на Р.Арон "Осемнадесет лекции за индустриалното общество" (1996), на Ж.Елюл "Техниката, или предизвикателството на столетието" (1996), на Й.Масуда "Хипотеза за генезиса на Homo intelligens" (1996) на О.Тофлър "Третата вълна" и "Личността на бъдещето" (1996), на К.Роджърс "Клиентоцентрирана терапия" (1997), на И.Леп "Християнска философия" (2004) и др. С преводаческа дейност се занимават и другите сътрудници на отдела.

На Куплин В.М. принадлежат преводите на Ю.Хабермас "Философският дискурс на модерна" (2001), "Постметафизическото мислене" (2011) и "Към реконструкцията на историческия материализъм" (2014), на К.-О. Апел "Дискурс и отговорност: проблемът за прехода към постконвенционалния морал" (2009) и др.

На Ситниченко Л.А. – на Р.Циплелиус „Философия на правото: учебник" (2000), на В.Велш "Нашият посмодерен модерн" (2004), на О. Хефе "Разум и право. Съставляващите интеркултурния правов дискурс" (2003), "Справедливост и субсидиарност: изказвания в Украйна" (2004), "Демокрацията в епохата на глобализацията" (2007) и др.

На Оксана Йосипенко – на Мерло-Понти "Феноменология на възприятието" (2001), на П. Бурдийо "Практическият смисъл" (2003 г.), на М. Гоше "Демокрацията срещу себе си" (2006), на В.Декомба "Институциите на смисъла" (2007), на М.Крепон "Европейските другости" (2011) и др.

Редакционната колегия на списание «ИДЕИ» и членовете на българския изследователски център «HUMANUS» се присъединяват към юбилейните поздравии, които получи професор В.В.Лях от много други наши колеги, студентски и педагогически колективи на украински университети и научни организации, на Националната академия на науките на Украйна и желаят на Виталий Василювич крепко здраве, творческо дълголетие и нови научни постижения.